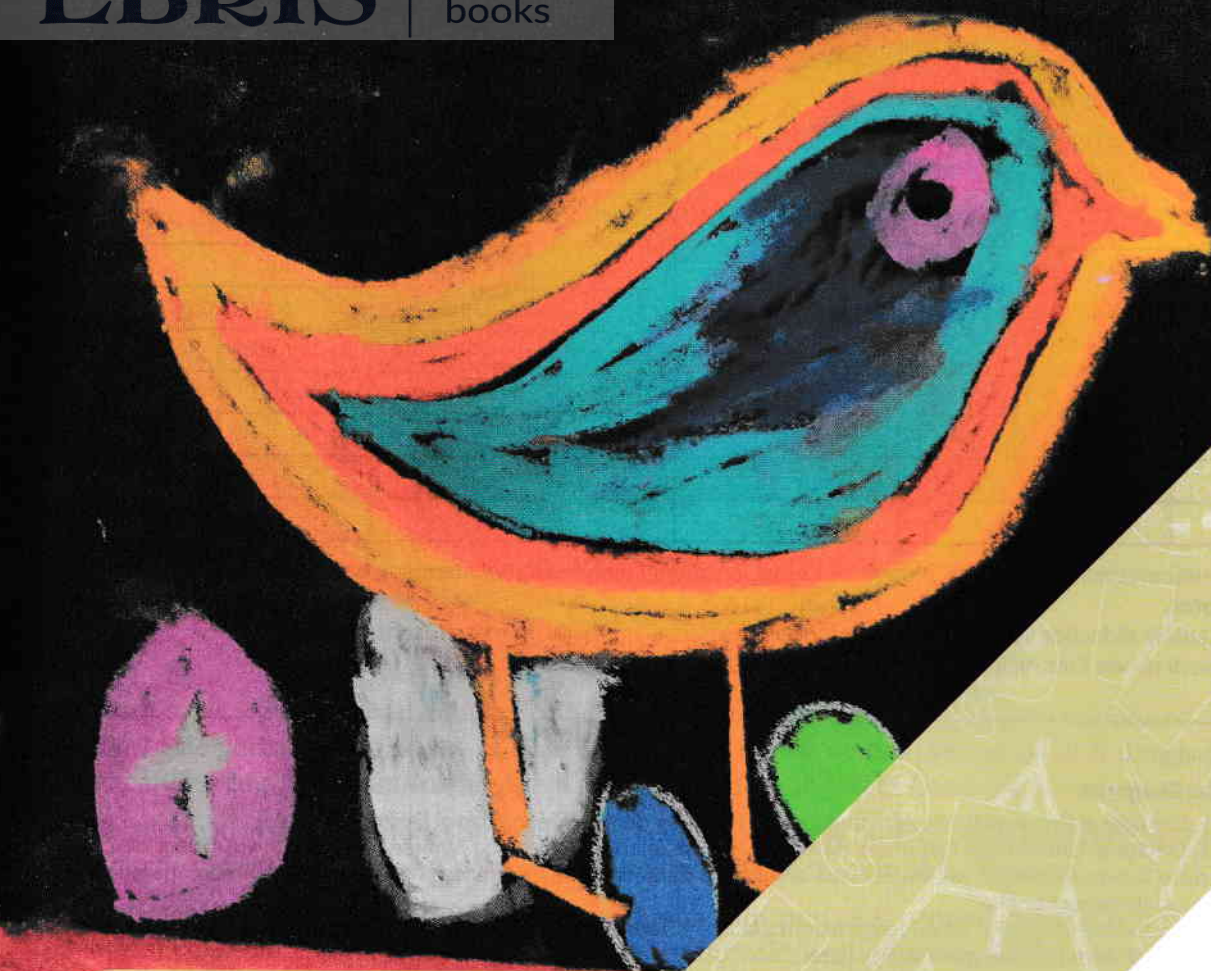

LBRIS

We know
books

Ministerul Educației

**Manual
pentru clasa
a III-a**

CORINT
LOGISTIC

Maria-Cosmina Dragomir

ARTE VIZUALE ȘI ABILITĂȚI PRACTICE

C1 Înțelegerea ca miracol**Unitatea 1: Arta este un cod**

- 1.1 *Introducere în universul dialogării* – Moduri de dialogare **8**
- 1.2 *Prin artă ne facem auziți* – Arta ca mod de comunicare. Sistematizarea secțiunilor artistice **10**
- 1.3 *Comori prin sertarele artiștilor* – Utilizarea materialelor și a tehnicilor în funcție de proprietățile lor și de context **12**

Unitatea 2: Tradiția, plină de șoapte străvechi

- 2.1 *Despre „lucrarea timpului”* – Semne în arta tradițională **14**
- 2.2 *Aventura unui punct într-o lume de linii și culori* – Diferențierea caracteristicilor expresive ale ei, de limbaj plastic. Punctul **16**
- 2.3 *Linia năzdrăvană* – Valoarea expresivă a liniei simple, monocrome. Linia modulată **18**
- 2.4 *Pete care dețin secrete* – Pata de culoare ca formă geometrică simplă purtătoare de mesaj. Stilizarea. Motivul **20**

Unitatea 3: Primim permanent mesaje ascunse în imagini

- 3.1 *Cum ne exprimăm în limbaj fotografic sau video* – Comunicarea prin imagine **22**
- 3.2 *Descifrăm taine* – Fotografia având rol documentar **24**
- 3.3 *Emoția unei noi descoperiri. Prezentarea unui artist contemporan* – Activitate propusă pentru *Săptămâna altfel* **26**
- 3.4 *Detectivi puși la încercare* – Identificarea rolului unui mesaj vizual **28**

C2 În poiana aceasta, florile nu sunt la fel!**Unitatea 1: Să culegem puncte, linii și pete**

- 1.1 *Colecționare, sortare și presare de plante* – Identificarea în natură a materialelor și instrumentelor printr-un joc de grup **30**
- 1.2 *Să animăm parcul, grădina și pădurea!* – Construcția de figurine miniaturale. Intuirea volumelor prin joc **32**
- 1.3 *Punctul, linia și pata evadează de pe foaia de hârtie!* – Elemente de limbaj plastic. Ipostaze ale lor pe suporturi abrazive **34**
- 1.4 *Exprim ceea ce simt* – Explorarea expresiei plastice **36**
- 1.5 *Jocul deschis pe închis* – Linia și punctul obținute „în negativ”. Decolorarea **38**
- 1.6 *Să aducem bucuria în creația noastră* – Texturarea ludică a pastei de culoare prin zgâriere spontană/ zgrafitare **40**

Unitatea 2: Lumină și întuneric

- 2.1 *Ghici unde sunt!* – Observarea elementelor de limbaj plastic în natură și în compoziții plastice **42**
- 2.2 *Amintiri din curcubeu* – Recapitulare despre spectrul culorilor. Compunem și descompunem lumina **44**
- 2.3 *O lume gri* – Amestecuri acromatice. Griurile nonculorilor/griuri valorice **46**
- 2.4 *Regine și prințese în familia regală a Luminii* – Clasificarea culorilor după poziția lor pe cercul cromatic **48**
- 2.5 *Baroni și marchizi la palatul culorilor* – Amestecuri cromatice: nuanțe, griuri colorate, griul neutru **50**
- 2.6 *Noapte sau zi* – Închis și deschis. Tonurile **52**
- 2.7 *Emoții și secrete prietene* – Noțiunile de gamă, nuanțe, tonuri, ritm în muzică și artele vizuale. Arta sincretică **54**

C3 Suntem magicieni**Unitatea 1: Culoarea ne surprinde pe noi sau noi o surprindem pe ea?**

- 1.1 *Culorile se joacă de-a v-ați ascunselea* – Metode de a crea efecte speciale în compozițiile din plan. Monotipie simplă **56**
- 1.2 *Festivalul cascadei de acuarele* – Procedee și tehnici pentru a decora produse: stropire pe un suport, fuzionarea culorilor **58**
- 1.3 *Deltă și râuri colorate* – Dirijarea petei lichide **60**

1.4	<i>Plouă color!</i> - Efectele pulverizatorului cu cerneală. Izolarea mecanică prin interpunerea de structuri naturale. Forme simetrice	62
1.5	<i>Sufiu de viață</i> - Acționarea jetului de aer. Forme asimetrice	64
1.6	<i>Urma pașilor mei, mângâierea palmelor mele</i> - Amprentări prin tehnica body-painting	66
1.7	<i>Totul poate prinde viață dacă este scăldat în culoare</i> - Obținerea expresivității prin tehnici neconvenționale	68
1.8	<i>Pot imprima cu orice!</i> - Natura ca model. Amprente naturale	70

Unitatea 2: Punctul, linia sau pata de culoare și creativitatea

2.1	<i>Cărțile unicat din vechime</i> - Arta scrisului și ilustrația cărților. Miniaturile	72
2.2	<i>Catifea pe hârtie</i> - Tempera și efectul opacității	74
2.3	<i>Mătase străvezie</i> - Acuarela și efectul transparenței	76
2.4	<i>Lumină în fereastră</i> - Contraste între materialități. Crearea unui proiect de vitraliu prin procedeul colajului	78

Unitatea 3: Arta mea este vocea mea

3.1	<i>Misterul colorat</i> - Idei de pregătire a suporturilor. Efectul de marmorare	80
3.2	<i>Înviez tot ce ating</i> - Plierea și îmbibarea în culoare	82
3.3	<i>Vă invităm la spectacol</i> - Investirea de originalitate în grafica publicitară	84
3.4	<i>Dăruiesc, sunt prețios!</i> - Valorizarea procesului, a experimentului, a jocului, a descoperirii	86

C4 Lumea este un basm

Unitatea 1: Dețin bagheta unei zâne...

1.1	<i>Sufletul grădinii</i> - Explorarea proprietăților expresive ale formelor naturale	88
1.2	<i>Fiorul poveștilor</i> - Ateliere de scenografie: crearea de decoruri - colaj textil	90
1.3	<i>Îubesc jucăriile</i> - Păpuși textile din materiale reciclate	92
1.4	<i>Prinde viață!</i> - Creații de tip ready-made. Nevoia de mișcare și acțiune. <i>Recapitulare</i>	94

Unitatea 2: Scrisoare de dragoste adresată planetei

2.1	<i>Cum ocrotesc verdele ierbii</i> - Mijloace de reciclare a deșeurilor	96
2.2	<i>Poiana adusă în casa noastră</i> - Modificarea aspectului vizual inițial prin reconfigurare plastică	98
2.3	<i>Recreez moda</i> - Reinvestirea vechiului cu spirit nou	100

Unitatea 3: Culori cadou într-o nouă formă-surpriză

2.1	<i>Împodobim casa în sărbătoare</i> - Pictură pe obiecte de lemn din natură sau reciclate	102
2.2	<i>Grădini pe mătase</i> - Decorarea cu pigmenți textili	104
2.3	<i>Semnul de carte - semn de iubire</i> - Decorăm lipind fragmente colorate	106

C5 Cucerirea tridimensionalului în artă

Unitatea 1: Mă mișc în spațiu

1.1	<i>Să animăm hârtia</i> - Plecăm din plan și ajungem la forma în spațiu. Origami în spirit eco	108
1.2	<i>Suntem arhitecți</i> - Imaginarea și schițarea unui complex cu o diversitate de funcții	110
1.3	<i>Suntem ceramiști</i> - Modelaj în lut în tehnici preistorice	112
1.4	<i>Vasul are decor</i> - Decorații ceramice ale obiectelor finite din lecțiile anterioare folosind pigmenți specifici	114
1.5	<i>Suntem sculptori</i> - Modelarea de statueta rond-bosse, figură întreagă statică	116
1.6	<i>Glasul jocului copiilor artiști</i> - Arta ca manifest modern. Instalația artistică 3D - <i>Expoziție de grup</i>	118

Introducere în universul comunicării

1.1. Moduri de dialogare

Hai mai aproape!

- Ce observi în imagine? Cu ce se ocupă persoanele din fotografie?
- În timpul spectacolului, acestea pot vorbi între ele?
- Ce limbaj folosește dirijorul pentru a-i coordona pe toți muzicienii implicați?
- Cum se numește tipul de comunicare prin gesturi?
- Ce alte tipuri de comunicare între persoane cunoașteți, care să nu presupună cuvinte (*limbaj verbal*)?

Așadar, este important

De-a lungul timpului, oamenii și-au construit diferite moduri în care se pot înțelege între ei (le putem spune convenții), de exemplu: limba vorbită sau scrisă, simbolurile folosite, un limbaj de gesturi, mimica feței, un cod al hainelor etc. Ele sunt interpretate la fel într-o anumită zonă, de un anumit popor sau de un grup specific.

Să reținem

Pentru ca **toți** oamenii de pe glob să se înțeleagă unii cu alții, s-au găsit repede și soluții. Astfel, s-au creat alte convenții: au apărut translatorii, pe teritoriile unde existau mai multe dialecte a fost nevoie să se adopte o limbă oficială sau, mai nou, cu toții studiem limbi de circulație internațională. Vizual, la nivel internațional funcționează limbajele comune, cum ar fi: codul rutier, indicatoarele de atenționare, orientare sau comportament etc.

Există o mulțime de alte modalități de comunicare între oameni, sau între vietăți ori plante din natură, bazate pe gesturi, semne, sunete, semnale tactile etc.

Noi le decodificăm cu ușurință deoarece, fără să fi acordat o atenție deosebită memorării lor, le-am învățat în mod natural, la naștere sau de-a lungul timpului.

Natura poate și ea avertiza prin semnale, de exemplu: „pericol”, „nu mă atinge, mă deranjează” sau „gustă-mă, sunt delicios”.

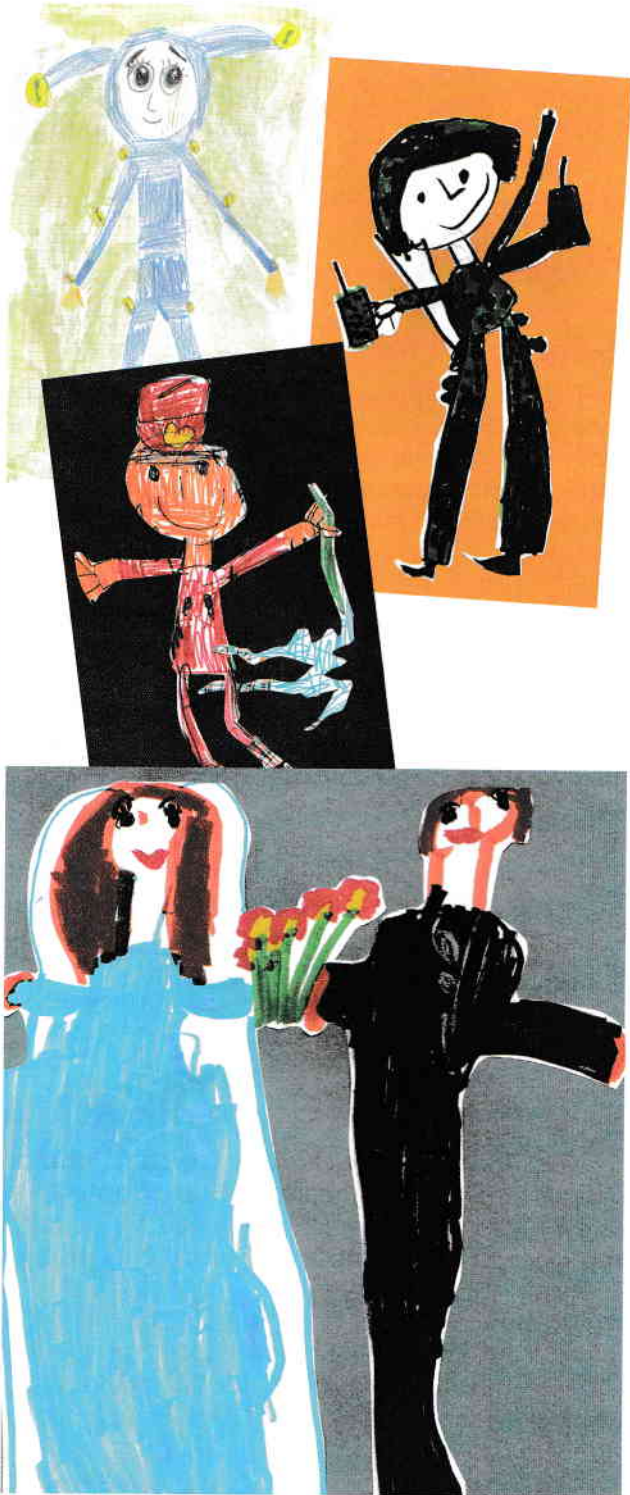
Ne imaginăm. discutăm

- Încercați să imitați cu o baghetă gesturile unui dirijor atunci când conduce un cor sau o orchestră și nu poate vorbi cu muzicienii. Cum credeți că le comunică indicații precum „mai tare”, „mai încet”, „mai lent”, „mai vesel”, „intrați voi”, „acum solistul”, „cu toții” etc.
- Să identificăm din imaginile alăturate semnificațiile pe care le pot avea hainele și culorile lor în cadrul unor evenimente, ceremonii sau atunci când reprezintă uniforme...
- Ilustrați prin gesturi ale mâinilor, ale întregului corp sau prin mimica feței (privire, înfățișare) expresii precum: *iată!*; *nu te cred*; *sunt plictisit*; *te roog!*; *da, sunt de acord*; *mi-e teamă*; *pleacă imediat!*; *bravooo!*; *sunt uimit*; *asta eraa!*; *habar n-am!*; *unde o fi?*; *așază-te aici*; *mi-e foame*; *mi-e somn*; *iar încerci să mă păcălești?!*; *surpriză!*; *în sfârșit, ai venit*; *privește în sus!*; *lasă-l în pace*; *doamna, știu!*

Nu uita!

Comunicarea este ceva extraordinar. Să o privim ca pe o bucurie, ca pe un dar pe care trebuie să îl folosim cu grijă. Să nu risipim cuvântul, în orice formă ar fi modelat, decât pentru a mângâia, a face bine, a aduce pace, a salva.

Cuvintele nu ar trebui să fie niciodată bulgări cu care să ne batem. Iar dacă suntem puși în situația să o facem, atunci să avem grijă să le construim *din fulgi de nea...* (am folosit o „semnificație”, m-ați prins).

1.2. Arta ca mod de comunicare. Sistematizarea secțiunilor artistice

Hai mai aproape!

Ți-ai notat vreodată în câte moduri putem manifesta arta? Hai să ne amintim din anii anteriori care sunt ramurile sale: **literatura (proza și poezia), muzica, dansul (coregrafia), teatrul, artele vizuale, arhitectura și cinematografia**. Acestea colaborează foarte mult, se întrepătrund sau se inspiră unele din altele.

Să reținem

Trunchiul artelor vizuale pe care îl vom aprofunda se desparte în două: ramura **artelor plastice** și cea a **artelor decorative**. Diferența este dată de utilitatea lor finală.

Piese de artă plastică pot exista de sine stătător. Cele de artă decorativă, de cele mai multe ori, sunt gândite în așa fel încât să se integreze ca decor într-un spațiu deja existent. Deseori au, pe lângă statutul de lucrare de artă, și o anumită utilitate.

La rândul lor, aceste două direcții principale se desfac în **secțiuni**.

Să ne ordonăm descoperirile

Secțiunile artelor plastice sunt **pictura, grafica și sculptura**. Lucrările realizate și le poți imagina ca pe niște *mesaje curajoase și independente* care, atunci când sunt expuse, au forță să transmită publicului atitudine și emoții.

Arta decorativă este specială. Lucrările acestei ramuri sunt *prietenoase și comunicative*, cum suntem noi, oamenii, *firi sociabile*. Ele au calitatea de a crea relații unele cu altele și aduc armonie acolo unde sunt expuse.

Scopul lor este integrarea coerentă și sensibilă într-un spațiu anume. De multe ori colaborează pentru a compune o operă complicată, care reunește mai multe domenii artistice. La **secțiunile artelor decorative** putem enumera: **arta monumentală** (care decorează spațiile generoase ale clădirilor), **artele textile** (care includ imprimeurile pe materiale, țesăturile, tapiseria, broderia etc.), **designul vestimentar** (moda), **scenografia** (decorurile, costumele, matronetele de teatru), **artele focului** (ceramica, sticlăria, metaloplastia).

Arte vizuale

Coregrafie

Cinematografie

Literatură

Muzică

Arhitectură

Cele șapte ramuri ale artelor

Ne imaginăm, discutăm

Așadar, **artele decorative** ni le putem imagina ca fiind niște ambasadori ce aduc pacea și armonia în jur. În schimb, **artele plastice** putem să ni le închipuim ca fiind niște luptători demni și tăcuți.

Știai că...

- Într-o academie de artă se studiază, de asemenea, **designul de interior, designul de obiect** și, așa cum au apărut în ultimii ani, alte mijloace din ce în ce mai interesante.
- Descoperirile științifice au permis dezvoltarea **artei fotografice, a artelor video și a animației, a cinematografeii.**
- Au apărut evenimente care îmbină ramuri artistice diferite: **artele spectacolului** (pot conține muzică, dans, proiecții foto-video, teatru, scenografie etc.), **happening-ul** (un eveniment artistic care „se întâmplă”, adică poți fi spectator, doar atunci) sau **performance-ul** (un eveniment care îmbină arta vizuală cu mișcarea și transmite un anumit mesaj).

Ceramică

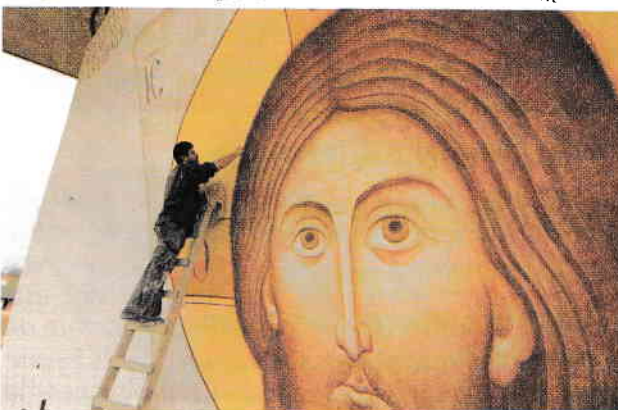
Sticlă

Design de obiect

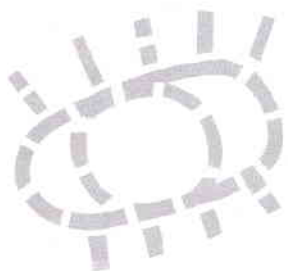
Paviment

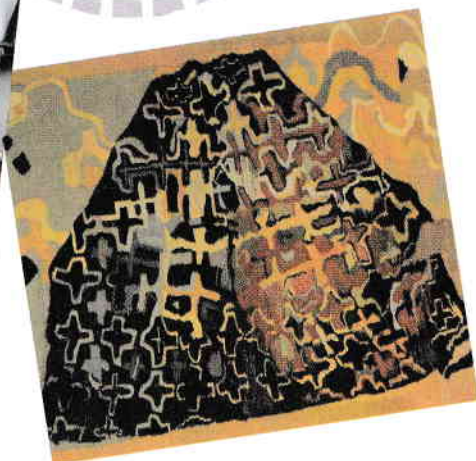
Frescă

Scenografie și Performance

Modă

Tapiserie

Comori prin sertarele artiștilor

1.3. Utilizarea materialelor și a tehnicilor în funcție de proprietățile lor și de context

Hai mai aproape!

Ne imaginăm, discutăm

Închipuiți-vă artele vizuale ca pe un arbore al cărui trunchi se desface în două brațe (*artele plastice* și *artele decorative*). Din ele răsar crengi puternice care se desfac în crenguțe mai subțiri și tot așa. Așadar, împărțirea pe care am avut-o în vedere de curând poate continua cu alte *sub-secțiuni*, la fiecare putându-se descoperi și *tehnici* diverse pe care le utilizează artiștii. Să încercăm să le enumerăm.

Să ne ordonăm descoperirile

Artele plastice

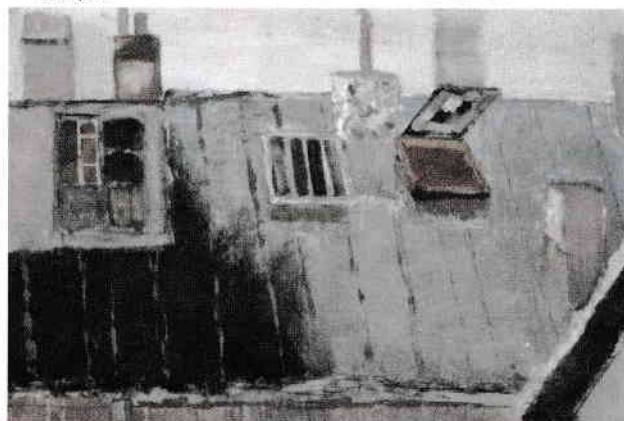
Pictorii folosesc diferite tipuri de suporturi pe care pictează (hârtie, carton, pânză preparată special, lemn, sticlă, metal) și materiale (palete, pensule de diferite forme, cuțite speciale cu care se aplică pasta colorată pe pânză și culori: acuarele (chiar și sub formă de creioane care după aplicare se pot dilua cu apă), guașe, tempera, culori de ulei sau acrilice). De ce? Pentru că principalul lor limbaj de exprimare este cel al **petei de culoare**.

Graficienii (desenatori experimentați) se exprimă mai ales prin desen, deoarece au drept mijloc de exprimare **linia și punctul**. Astfel că pe hârtie pot folosi diverse instrumente: creion sau grafit, pană, toc cu peniță, bețișor, cărbune, sepia, sanguină,

Sculptură

Grafică

Pictură

cretă, pasteluri, tușuri, cerneluri sau băituri colorate, markere, carioca. Atunci când realizează gravuri folosesc suporturi dure pe care le incizează cu dălțițe ascuțite sau le adâncesc cu pirogravorul și la final imprimă cu ștampila obținută.

Sculptorii lucrează cu **forma**, cu **volumele**. Ei sunt autorii statuilor pe care le vedem în muzee, parcuri, pe bulevarde, sau ale reliefurilor care decorează unele clădiri. Opera lor trebuie să reziste timp îndelungat, astfel că se toarnă în metal sau se cioplește în lemn, piatră, marmură, granit folosind dălțițe și ciocan. Înainte de aceasta se modelează mai întâi în lut cu instrumente numite eboșoare.

Artele decorative

Pe acest tărâm fascinant se utilizează întotdeauna materiale de grafică și pictură pentru realizarea schițelor și a proiectelor care vor fi transpuse în materialul final.

După cum este lesne de înțeles, creatorii de modă, de imprimeuri textile sau de tapiserii își fac mai întâi schițele cu creioane colorate, tușuri, culori de apă sau alți pigmenți. La fel precedează și artiștii care pictează o frescă sau decorează interioarele.

Ceramiștii lucrează cu lutul care urmează să fie ars și cu smalțul specific cu care sunt decorate vasele; artiștii sticlari sau care realizează vitralii au nevoie de fragmente și praf de sticlă colorată; bijutierii lucrează cu metale prețioase; textiliștii folosesc metraje, fibre și fire și coloranții lor speciali; scenografi creează decoruri și păpuși din diverse materiale, de la lemn la polistiren, hârtie sau textile.

Împreună reușim!

Lucrând în echipă, hai să aranjăm materialele pe care le avem la centrul de artă al clasei în funcție de toate aceste posibilități de exprimare! Vom avea în vedere proprietățile lor și modul în care pot fi folosite.

Vom asocia tehnicile conform materialelor alese. Le vom ordona pe categorii (culori de apă pentru pictură, materiale pentru colaj, grafică, pentru compoziții textile, pentru modelaj, sculptură, ceramică, pentru realizarea machetelor de arhitectură, a obiectelor de decor, a diverselor piese dintr-o scenă de teatru etc.).

Hârtie

Culori de apă

Creioane colorate

Culori acrilice

Cărbune

Pasteluri cretate

Carioci și markere

Pastă ceramică și eboșoare

Pirogravor